

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

LINKÖPINGS TEKNISKA HÖGSKOLA

*Institutionen för Ekonomisk och Industriell utveckling, IEI
Avdelningen för Industriell Ekonomi
Tomas Nord*

TENTAMEN TEAE04 INDUSTRIELL EKONOMI OCH ORGANISATION IEI, Linköpings Universitet

Datum: 2012-05-30
Tid: 08:00 - 12:00
Sal: TER2, TER3 & TER4
Provkod: TEN1
Antal uppgifter: 11
Antal sidor: 17

Max poäng: 50 poäng
*För godkänt krävs 29 poäng.
För betyget 4 krävs 37 poäng
För betyget 5 krävs 44 poäng.*

Kursadmin: Azra Mujkic, tfn 1104, azra.mujkic@liu.se
Ansvarig lärare: Tomas Nord, tfn 013-28 28 78, tomas.nord@liu.se
Besöker salen: Efter någon timma

Tillåtna hjälpmedel:

Penna, radergummi, papper, miniräknare med tömda minnen får användas. Kontroll kan komma att ske. Inprogrammerade uppgifter jämföras med fusk och ärendet överlämnas till disciplinnämnden.

Innan du börjar:

Skriv ditt AID på varje sida innan du lämnar skrivsalen.

Skriv tydligt så att texten är läsbar, vilket bland annat innebär att den inte ska vara mindre än texten i denna mening. Oläsliga lösningar kan givetvis inte rättas och därmed inte ge några poäng.

Det är viktigt att lösningsmetod och bakomliggande resonemang redovisas fullständigt. Använd allmänt accepterade metoder, dvs. de som behandlats i kursen, för att lösa uppgifterna. Enbart svar godtas ej.

LYCKA TILL!

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 1: (5 Poäng)

Produktkalkylering

Lycks Taxi AB säljer taxiresor och ingår i en koncern. Företaget är en dominerande taxirörelse i Lycksele och vill idag utreda lönsamheten hos olika grenar av verksamheten. Genomsnittlig intäkt beräknas till 90 kr/mil i öppen taxiverksamhet, för skolskjutsar 70 kr/mil och för färdtjänst 82 kr/mil. Vad beträffar skolskjutsarna finns hårdare konkurrens från olika enmansföretag. Kostnader för drift, värdeminskning m.m. av bilar beräknas till 36 kr/mil. I budgeten beräknas lönekostnaden m.m. för taxichaufförerna bli 3 300 000 kr. För den administrativa personalen är kostnaden 1 085 000 kr. Budgeten bygger på en sammanlagd körsträcka av 105 000 mil, varav 50 % gäller den öppna taxiverksamheten, 30 % gäller skolskjutsar och 20 % gäller färdtjänst.

- Gör en bidragskalkyl för taxiföretaget med täckningsbidrag för de olika grenarna. Chaufförlönerna fördelas i proportion till körsträckorna. (3P)
- Bör Lycks Taxi AB lägga ner den verksamhet som ger minst täckningsbidrag? Vilka konsekvenser får en sådan nedläggning? (1P)
- Hur stort bidrag ger företaget till koncernen? (1P)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 2: (8 Poäng)

Företaget Elektrokomp AB tillverkar elektronik på uppdrag av andra företag. En av företagets kunder har lämnat in en offert på tillverkning av en digitalbox (K-TV) med huvudsyfte att leverera tjänster till TV-apparater via bredbandsuppkopplingar. Kunden erbjuder företaget ett pris på 350 kr per levererad enhet. Frågan Elektrokomp ställs inför är nu om de ska acceptera ordern som den är, det vill säga till det pris kunden erbjuder sig att betala är tillräckligt, eller om de ska komma med ett motbud. Ger de ett motbud finns naturligtvis risken att kunden väljer en annan leverantör.

Nedan finner du information om produkten K-TV som behövs för att ta fram beslutsunderlaget.

Produktinformation K-TV (per styck):

Komponent	Pris per st	Antal per K-TV
Kort	10	2
Hölje	25	1
Krets1	10	2
Krets2	20	1
Övrigt	30	1

I komponenten "Övrigt" ingår ett större antal billigare kretsar och standardmaterial, detta har därför slagits samman till en enskild komponent.

Vid tillverkning tas komponenter och övrigt material från råmateriallagret till produktionslokalerna. Produktionen är i sin tur uppdelad i två avdelningar, PROD1 som tillverkar kretskorten och PROD2 som monterar ihop och testar slutprodukten.

I PROD1 sker den största delen av produktionen med hjälp av maskiner, det enda manuella arbete som görs är att ladda, övervaka och lasta ur maskinerna. Montering och testning i PROD2 är dock övervägande manuellt arbete. Nedan finner du användbar information om de olika tillverkningsavdelningarna (kostnader är per år om inget annat anges).

PROD1

Maskintid per st. för K-TV 6 minuter
Totalt använd maskintid för alla produkter 250 000 minuter

Avskrivningar på maskiner, truck och byggnader 1 700 000 kr
Operatörslöner 750 000 kr
Övriga omkostnader i PROD1 400 000 kr

PROD2

Manuell tid per st. för K-TV 16 minuter
Timlön för anställda i PROD2 240 kr/tim

Avskrivningar på maskiner, truck och byggnader 50 000 kr
Lön till gemensam personal 700 000 kr
Övriga omkostnader i PROD2 300 000 kr

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Dessutom kostar ledning och styrning av produktionen 300 000 kr i lön per år. Uppskattningsvis används lika mycket av tiden för ledning och styrning i båda produktionsavdelningarna.

Nedan finner du information hämtad från företagets internredovisning om företagets övriga budgeterade kostnader under året (de omkostnader som finns i tabellerna ovan är inte inkluderade).

- Direkt material för alla produkter 15 000 000 kr.
- Total direkt lön i produktionsavdelning 2 är 6 000 000 kr.
- Omkostnader för materialinköp och materialhantering 1 050 000 kr.
- Kostnader för marknadsföring 375 000
- Lön till försäljare 800 000
- Lön till administrativ personal 400 000

a) Vid påläggskalkylering är det viktigt att man väljer en rättvisande påläggsbas för omkostnaderna. Välj, och räkna ut, lämpliga påläggsbaser för omkostnaderna i Elektrokomp AB och motivera ditt val. (4p)

b) Tycker du att priset som elektrokomp blivit erbjudna är tillräckligt om de vill ha 15% vinstmarginal? Motivera ditt svar genom att göra en påläggskalkyl. (4p)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 3: (6 Poäng)

Köpa eller leasa

Tech AB funderar på att utöka sin verksamhet med tillverkning av stödlarm för cyklar. För detta behöver man utrustning som kostar 620 000 kr i inköp. Den ekonomiska livslängden beräknas till 6 år. Reparation och service beräknas till 25 000 kr per år. Utrustningen kan också leasas till en kostnad av 11 000 kr per månad och då ingår inte reparation och service. Leasingtiden är 6 år.

- Vilket blir mest fördelaktigt, att köpa eller att leasa utrustningen? Visa med en investeringskalkyl. Kalkylräntan är 12%. (3P)
- Tech AB räknar med att sälja stödlarm för cyklar till ett belopp av 800 000 kr per år. Tillverkningskostnaderna för material, personal, el m.m. beräknas till 430 000 kr per år. Är verksamheten lönsam? Visa med en investeringskalkyl! (2P)
- Är det några kostnader som saknas i kalkylen enligt b? Vilka? (1P)

Uppgift 4: (1 Poäng)

- Anser du att nedanstående påstående är SANT eller FALSKT? Motivera!

”Den investering med störst inbetalning långt fram i tiden drabbas minst av en höjning av kalkylräntan.” (1p)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 5: (4 Poäng)

Organisation

- a) Ett nystartat litet företag har ofta en viss typ av organisation, vilken (enligt Mintzbergs modell) (1p)?
- b) I samband med att företaget växer ändras ofta organisationen så att olika avdelningar med olika kompetens bildas, vad kallas denna typ av organisation? (1p)
- c) Vilken fördel (0,5p) respektive nackdel (0,5p) finns med organisationen i delfråga b) i relation till organisationen i delfråga a)
- d) Beskriv en organisation som eliminerar nackdelen från delfråga c) (1p)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 6: (6 Poäng)

Räkenskapsanalys

Linköpings Kommun funderar på att anlita ett privat sjukhem för senildementa patienter. Handläggaren på kommunkontoret, Sven Modig, ska utreda om det är ett stabilt företag, eftersom man vill skriva ett kontrakt på fyra år. Han har därför beställt ekonomiska rapporter från AffärsData:

Räkenskapsår	2011	2010	2009	2008
Antal anställda	9	8	8	7
Omsättning (tkr)	4939	3952	3497	2939
Resultaträkning	2011	2010	2009	2008
Omsättning	4939	3952	3497	2939
Löner och ersättningar	1531	1284	1136	1036
Resultat före avskrivningar	589	279	245	94
Avskrivningar	107	102	143	118
Resultat efter avskrivningar	482	177	102	-24
Finansiella intäkter	5	4	4	5
Finansiella kostnader	164	38	32	18
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	323	143	74	-38
Resultat före avsättningar och skatter	323	143	74	-38
Avsättningar	172	142	74	-39
Skatter	45	1	0	1
ÅRETS RESULTAT	106	0	0	1

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Räkenskapsår	2011	2010	2009	2008
TILLGÅNGAR				
Maskiner och inventarier	639	591	357	280
Fastigheter	2407	0	0	0
Summa Anläggningstillgångar	3046	591	357	280
Likvida medel	172	305	186	74
Kundfordringar	432	317	387	348
Varulager	0	0	0	0
Kassa, Bank	0	20	0	0
Summa Omsättningstillgångar	604	651	573	422
SUMMA TILLGÅNGAR	3650	1242	930	702
Räkenskapsår	2011	2010	2009	2008
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Summa eget kapital	559	281	139	65
Summa långfristiga skulder	2614	572	183	46
Summa kortfristiga skulder	477	389	608	592
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	3650	1242	930	702

- Beräkna kassalikviditet (1P)
- Beräkna vinstmarginal (1P)
- Beräkna räntabilitet på totalt kapital (1P)
- Arbetskraftskostnad i procent av omsättningen (1P)
- Hur har sjukhemmets utveckling varit? Gör en kortfattad analys av företaget. (2P)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 7: (6 Poäng)

Redovisning

Vid början av 2012 har Ett Företag följande balansräkning:

Balansräkning 2012-01-01

Tillgångar:

Inventarier

Anskaffningsvärde	150 000	
Akkumulerade avskrivning	30 000	120 000
Kundfordringar		205 000
Kassa		3 000
<u>Bank</u>		<u>652 500</u>
Summa tillgångar		980 500

Eget kapital och skulder:

Eget kapital	300 000
Banklån	403 000
<u>Leverantörsskulder</u>	<u>277 500</u>
Summa eget kapital och skulder	980 500

I nedanstående punkter sammanfattas affärshändelserna under företagets andra verksamhetsår:

1. Faktura skickas till kund för utfört arbete 387 500 kr varav moms 77 500 kr.
2. Faktura från fastighetsägaren - hyra för lokalen som avser år 2012 på 80 000 kr varav moms 16 000 kr.
3. Faktura från AB Industri som avser inköp av varor på 40 000 kr varav moms 8 000 kr.
4. Banklån tas på 50 000 kr. Beloppet sätts in på bankkontot.
5. Betalning av leverantörsskulder på 235 000 kr sker över bankkontot.
6. En faktura på 8 800 kr, varav moms 1 760 kr anländer. Fakturan gäller kostnad för el.
7. Banken meddelar att en kund har betalat in 105 000 kr till banken. Betalningen avser en faktura som företaget skickade till kunden i slutet av år 2011.
8. Banken meddelar att företaget har erhållit ränta på företagets bankkonto på ett belopp som uppgår till 870 kr
9. Räntekostnaden på banklånet dras från bankkontot 4 600 kr.

- A) För in de ingående balanserna
- B) Bokför affärshändelserna. Momsen redovisas mot momsredovisningskonto. Momsen redovisas en gång per år och betalas nästkommande år.
- C) Gör bokslut för företaget: Vid bokslutet görs avskrivning på inventarierna med 20% på anskaffningsvärdet.

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

<u>1220 Inventarier</u>	
IB 150000	

<u>1229 Ack. avskrivning</u>	
	IB 30000

<u>1510 Kundfordringar</u>	
IB 205000	

<u>1700 Interimsfordringar</u>	

<u>1910 Kassa</u>	
IB 3000	

<u>1920 Plusgiro</u>	

<u>1930 Bank</u>	
IB 652500	

<u>2010 Eget kapital</u>	
	IB 300000

<u>2350 Banklån</u>	
	IB 403 000

<u>2440 Lev. Skuld</u>	
	IB277 500

<u>2610 Utgående moms</u>	

<u>2640 Ingående moms</u>	

<u>2650 Redovisningskonto för moms</u>	
Ingående moms	Utgående moms

<u>3010 Arvode</u>	

<u>4010 Varuinköp</u>	

<u>5010 Lokalhyra</u>	

<u>5390 Elkostnad</u>	

<u>7830 Avskrivningar inventarier</u>	

<u>8300 Ränteintäkter</u>	

<u>8400 Räntekostnader</u>	

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

BALANSRÄKNING

Tillgångar:

Inventarier

Anskaffningsvärde

Ackumulerade avskrivning

Kundfordringar

Interimsfordringar

Kassa

Plusgiro -

Bank

Summa tillgångar

Eget kapital och skulder:

Eget kapital

Banklån

Leverantörsskuld

Momsredovisning

Summa eget kapital och skulder

RESULTATRÄKNING

Försäljningsintäkter, Arvode

Varuinköp

Lokalhyra

Elkostnad

Avskrivningar

Ränteintäkter

Räntekostnader

Årets resultat

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 8: (3 Poäng)

Upprätta nedanstående resultatbudget för ett litet företag som är tänkt att drivas med lånade pengar och där planerna är följande:

I början av räkenskapsåret lyfter man ett banklån på 250 000 kr.

En lokal ska hyras i tre månader för 5 000 kr per månad.

1 000 varor ska köpas in för 60 kr per styck, packas om och säljas för 150 kr per styck.

Övriga materialkostnader uppskattas till 7 500 kr. De administrativa kostnaderna uppskattas i sin tur till 9 000 kr.

I slutet av räkenskapsåret amorterar ägarna 60 000 kr på banklånet.

Kostnaderna för lön beräknas till 25 000 kr.

Upprätta med hjälp av ovanstående information en resultatbudget för företaget! (3P)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 9: (3 Poäng)

Minicase: För många år sedan när inflationen var hög och Räntabilitet på totalt kapital (Rt) mycket modernt, fick en konsult ett uppdrag i ett företag som hade ett stort antal regioner, vilka tillsammans täckte hela landet. En av regionerna hade uppnått ett Rt lika med 22 %, vilket var mest i landet och dubbelt så mycket som genomsnittet i övriga regioner. Det betraktades internt som helt fantastiskt!

På en försiktig fråga från konsulten angående hemligheten bakom de höga avkastningstalen skrattade regionchefen Joakim stolt och berättade ”Först skall du skaffa dig ett snyggt kontor och så sätter du dig där och stänger dörren. Om någon kommer och knackar på säger man att man är upptagen och om de är envisa får man gå med på att göra en ordenlig utredning i ärendet. Till slut kommer de inte in mer och då blir det inga nyinvesteringar.”

”Resultatet? Jo, det klarar sig ett tag. Vi har en fantastisk personal här i företaget. Så om man inte investerar, så gör de ändå så gott de kan och lappar ihop förbindelserna med skosköner och tuggummi, och så slipper man ju avskrivningarna.”

- Förklara hur företagets räntabilitet på totalt kapital kan vara 22 % (2P).
- Vad skulle du göra om du fick ta över Joakims arbete som regionchef och hur skulle dina insatser påverka räntabiliteten på totalt kapital i företaget? (1P)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 10: (5 Poäng)

Starta och driva företag

- a) Diskutera kortfattat vad som bör/kan ingå i en affärsplan. (2 p)

- b) Vilka olika företagsformer finns det och vad är det viktigast att vara medveten om när man väljer företagsform? (3P)

AID-nummer: AID-number:	Datum: 2012-05-30 Date: 2012-05-30	Blad nr: Page no:
Kurskod: TEAE04 Course code: TEAE04	Provkod: TEN1 Exam code: TEN1	

Uppgift 11: (3 Poäng)

Intressentmodellen är ett bra verktyg för att förstå ett företag och dess situation.

Beskriv modellen och dess delar. Förklara sedan vilka/ vilken intressenter som du tycker är viktigast? Motivera! (3P)